

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

Право міжнародних організацій

ПРОГРАМА
Вибіркової навчальної дисципліни
Підготовки бакалаврів
Спеціальність 081 «Право»

Галузь знань 08 Право

м. Івано-Франківськ
2019 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

Навчально-науковим Юридичним інститутом Державного вищого навчального закладу «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

викладач кафедри конституційного, міжнародного та адміністративного права Пташник І.Р.

Обговорено та рекомендовано до видання Вченою радою Юридичного інституту

6 Березня 2019р., протокол № 7

8. Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй. – Електронний ресурс. - [Режим доступу]: <http://www.un.org.ua/>
9. Офіційний сайт НАТО. – Електронний ресурс. - [Режим доступу]: <http://www.nato.int/>
10. Офіційний сайт ОБСЄ. – Електронний ресурс. - [Режим доступу]: <http://www.osce.org/uk/ukraine>
11. Офіційний сайт Європейської комісії . – Електронний ресурс. - [Режим доступу]: http://ec.europa.eu/index_en.htm
12. Офіційний сайт *Human Rights Watch* – Електронний ресурс. – [Режим доступу]: <http://www.hrw.org/ru>
13. Офіційний сайт *Freedom House*. – Електронний ресурс. - [Режим доступу]: <https://www.freedomhouse.org/>

4. **Форма підсумкового контролю успішності навчання:** залік.

5. **Засоби діагностики успішності навчання** усне опитування, письмове експрес – опитування, розв'язання задач, виконання тестів, складання блок-схем і таблиць.

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Право міжнародних організацій» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів напряму 6.030401 правознавство.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є широке коло теоретичних та практичних питань, що стосуються специфічних суб'єктів міжнародного права, які є самостійними у вступі в міжнародні відносини, зокрема, для укладення договорів, відстоювання прав та свобод людини і громадянина у внутрішньодержавному правопорядку з використанням міжнародно-правових норм, використання мирних засобів розв'язання спорів, різноманітні форми співробітництва у боротьбі зі злочинністю тощо.

Сучасний розвиток міжнародних відносин характеризується новими підходами до вирішення глобальних проблем у світі, а міжнародне співтовариство стає більш консолідованим у розв'язанні проблем і визначенні співпраці держав.

Міждисциплінарні зв'язки:

Дисципліна «Право міжнародних організацій» органічно пов'язана з міжнародним публічним правом, конституційним (державним) правом зарубіжних країн; конституційним, адміністративним, кримінальним та іншими галузями права, з комплексними галузями права: екологічним, митним, транспортним і рядом інших.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Змістовий модуль «Історія формування міжнародних організацій. Поняття, ознаки, принципи формування сучасних міжнародних організацій. Членство в МО, привілеї та імунітети. Нормотворча діяльність міжнародних організацій. Діяльність Організації Об'єднаних Націй. Її основні органи. Валютно – фінансові організації. Військово-політичні організації. Організація північноатлантичного договору (НАТО). Організація безпеки та співробітництва в Європі (ОБСС). Європейський Союз. Історія утворення ЄС. Основні органи ЄС, їх компетенція.

Міжнародні неформальні організації. Міжнародні неурядові організації. Amnesty Int., Human Rights Watch, Freedom House».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Право Міжнародних організацій» є надання студентам відповідного рівня знань про історичні передумови утворення перших міжнародних організацій, їх основні функції, еволюцію повноважень;

Дисципліна «Право Міжнародних організацій» орієнтована на вивчення студентами економічних, правових і соціально-культурних аспектів утворення та існування найбільших універсальних та регіональних міжнародних організацій, теоретичних проблем цього процесу, а також можливих шляхів їх вирішення.

Дисципліна «Право Міжнародних організацій» спрямована на формування у студентів системи науково-теоретичних знань із функціонування сучасних міжнародних організацій та ознайомлення з актуальними проблемами сучасного міжнародного права у взаємозв'язку з викликами та загрозами для існування міжнародних організацій, учасником яких є Україна.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Право міжнародних організацій» є:

- засвоєння студентами концептуальних основ походження та сутності права міжнародних організацій; вивчення основних функцій таких організацій;
- формування у студентів розуміння особливостей імунітетів та привілеїв персоналу міжнародних організацій;
- дослідження особливостей формування та функціонування основних органів в міжнародних організаціях;
- з'ясування студентами правового статусу, компетенції, структури, порядку формування Генеральної Асамблеї ООН, Ради Безпеки, Міжнародного Суду ООН, Ради з опіки ООН;
- дослідження правових аспектів діяльності регіональних організацій на прикладі Європейського Союзу, Співдружності Незалежних Держав, тощо;
- розуміння призначення та принципи діяльності правозахисних міжнародних організацій;
- вивчення концептуальних поглядів української міжнародно-правової школи та напрямків розвитку права ЄС в Україні.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- передумови утворення та основні етапи становлення права міжнародних організацій;
- створення та повноваження найбільших універсальних міжнародних організацій;
- структуру, функції та повноваження органів Організації Об'єднаних Націй, НАТО, Європейського Союзу, ШНД;
- повноваження ГА та Ради Безпеки ООН, ЕКОСОП, Ради з Опіки ООН;

- особливості діяльності Amnesty International, Human Rights Watch, Freedom House, Greenpeace;

- положення статутів універсальних міжнародних організацій.

вміти:

- розкривати теоретичні положення права міжнародних організацій, систематизувати та аналізувати їх;

- орієнтуватися в системі правових джерел, аналізувати положення права міжнародних організацій;

- розмежовувати міжнародні урядові та неурядові організації;

- визначати і оцінювати захист прав людини як один із ключових факторів існування міжнародних організацій;

- аналізувати сучасні події та процеси в системі міжнародних відносин з точки зору існування та діяльності найбільших міжнародних урядових та неурядових організацій;

- здійснювати інформаційний пошук довідкової та методичної літератури за допомогою інформаційних технологій для підготовки аналітичних висновків з питань права міжнародних організацій.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль «Право Міжнародних Організацій. Загальна характеристика. Сучасні міжнародні організації».

Тема 1: Історія формування міжнародних організацій. Поняття, ознаки, принципи формування сучасних міжнародних організацій. Членство в МО, привілеї та імунітети. Нормотворча діяльність міжнародних організацій.

Античні сіммахії, європейські торговельні союзи доби пізнього Середньовіччя та епохи Великих географічних відкриттів (Ганза) як прообрази сучасних міжнародних організацій.

Передумови виникнення у сер. ХІХ ст. спеціалізованих функціональних міжнародних організацій (Центральна комісія судноплавства по Рейну (працювала на постійній основі з 1831 р.), Дунайська комісія (1856), Всесвітній поштовий союз (1874), Міжнародний телеграфний союз (1875), Міжнародний союз з охорони промислової власності (1883)), створення Латинського (1865) та Скандинавського (1873) валютних союзів.

Проведення міжурядових конференцій, конгресів, нарад та створення постійних органів для їхнього скликання. Проблеми безпеки, миру і виникнення перших неспеціалізованих універсальних міжнародних організацій політичного спрямування (Ліга Націй та Організація Об'єднаних Націй).

Правові аспекти функціонування міжнародних організацій. Внутрішнє й зовнішнє право міжнародних організацій та сфери їхнього регулювання. Правомочність міжнародних організацій. Джерела права міжнародних організацій. Імунітет та привілеї міжнародних організацій.

Порядок та процедури утворення міжнародних організацій. Членство в міжнародних організаціях. Типи членства у міжнародних організаціях. Вимоги до членства. Процедури вступу та набуття членства. Організаційна структура міжнародних організацій. Типи органів та принципи їх формування й діяльності: вищі, виконавчі, адміністративні, комітети, комісії, юридичні органи.

Принципи прийняття рішень у міжнародних організаціях: одностайності та його основні моделі, мажоритарності (основні моделі), консенсусу та зваженого голосування. Види рішень міжнародних організацій. Основні етапи процедури прийняття рішень.

Співвідношення компетенції держав та МО: спільна та розділена компетенція; компетенції, що взаємно накладаються. Співвідношення суверенітету держав та наднаціональності міжнародних організацій.

Тема 2: Діяльність Організації Об'єднаних Націй. Її основні органи.

Історія створення Організації Об'єднаних Націй. Механізм ООН з підтримки миру та безпеки. Миротворчі місії ООН. Миротворчий контингент. Повноваження Генеральної Асамблеї ООН. Функціональні обов'язки Ради Безпеки ООН з підтримки миру та безпеки. Правова природа резолюцій ГА ООН.

Формування ЕКОСОП, його функції. Міжнародні організації, підзвітні та підконтрольні ЕКОСОП.

Міжнародний Суд ООН – особливості формування та діяльності., категорії справ, що знаходяться під юрисдикцією Суду.

Призначення Генерального Секретаря ООН. Вектори діяльності Секретаріату ООН.

Рада з Опіки, її призначення. Поняття «територій під опікою».

Спеціалізовані установи ООН – особливості діяльності та повноваження. Співпраця ООН та її спеціалізованих установ.

Тема 3: Валютно – фінансові організації

Класифікація МЕО за організаційним принципом. Класифікація МЕО за сферою багатостороннього регулювання МЕВ. Сутність сучасної міжнародної економічної організації. Критерії визначення, цілі та функції МЕО. Організаційно-функціональна структура міжнародних організацій. Система міжнародних валютно-фінансових організацій. Міжнародний валютний фонд (МВФ). Історія виникнення МВФ. Цілі та функції Фонду. Організаційна структура. Вступ до МВФ. Фінансова структура МВФ. Основні напрями діяльності. Умови надання кредитів. Проблеми в діяльності МВФ.

Група Світового банку. Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР). Міжнародна асоціація розвитку (МАР). Міжнародна фінансова корпорація (МФК). Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій (БАГІ).

Світова Організація торгівлі. Історія створення СОТ. Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ). Умови вступу держав до СОТ. Участь України в СОТ.

Тема 4: Військово-політичні організації. Організація північноатлантичного договору (НАТО). Організація безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ).

Історія створення Північноатлантичного альянсу. Основні положення Вашингтонського договору 1949 року. Членство держав в Альянсі. Структура НАТО – основні керівні органи, військова та цивільна структури НАТО. Основні види операцій, які здійснюються Альянсом – миротворчі, військові, операції з надання допомоги, операції по боротьбі з піратством та тероризмом.

Хронологія відносин Україна – НАТО. Проблеми в співпраці та перспективи.

Організація з безпеки та співробітництва в Європі – історія створення, цілі діяльності та повноваження. Структура ОБСЄ. Напрями діяльності ОБСЄ. Історія співпраці ОБСЄ – Україна. Роль ОБСЄ в ситуації на Сході України.

Тема 5: Європейський Союз. Історія утворення ЄС. Основні органи ЄС, їх компетенція.

Історія створення Європейського Союзу – Декларація Шумана, Паризький договір про утворення Європейського об'єднання вугілля та сталі 1951 року, Римські договори 1957 року про утворення Європейської економічної асоціації та Євроатому, Маастрихтський договір 1991 року та утворення Європейського Союзу. Амстердамський договір 1997 року, Ніццький договір 2001 року, Лісабонський договір 2007 року. Первинне та похідне законодавство ЄС. Законодавчий процес в ЄС. Особливості директив, регламентів, постанов як складових права ЄС.

Європейський парламент – еволюція повноважень. Механізм формування. Структура та основні повноваження.

Рада Європейського Союзу – структура, функції та повноваження. Співпраця з Європарламентом. Законодавчі функції. Європейська Рада.

Європейська комісія – основний орган законодавчої ініціативи. Повноваження та механізм формування.

Принципи здійснення судочинства в ЄС. Судова система ЄС – Суд Європейського Союзу, Загальний суд, трибунал з цивільних справ та Суд аудиторів. Порядок формування, компетенція, розгляд справ.

Банківська система ЄС – Європейський центральний банк та система центральних банків ЄС.

Тема 6: Міжнародні неформальні організації. Міжнародні неурядові організації. Amnesty Int., Human Rights Watch, Freedom House.

Велика Вісімка – неформальний механізм координації політичних та фінансово-економічних взаємодій між великими державами та їхнього впливу

на міжнародне середовище як аргументи взаємодії глобальних та національних чинників.

Відмінність міжнародних урядових організацій від неурядових організацій. Особливості створення міжнародних неурядових організацій. Класифікація міжнародних неурядових організацій. Особливості документів, що приймаються в рамках діяльності міжнародної неурядової організації.

Міжнародна Амністія (Amnesty International) – основні повноваження. Ключові кампанії та засоби впливу на уряди та політику держав в сфері захисту прав людини. Щорічні звіти Організації.

Причина створення Human Rights Watch. Напрями діяльності даної організації. Методологія «naming and shaming». Відмінності від Міжнародної Амністії.

Вектори діяльності Freedom House, ключові повноваження та напрями впливу.

Рекомендована література та джерела для опрацювання:

1. Алексеева Т.І. Міжнародні організації: Навч. посібник / Харківський національний економічний ун-т. — Х.: ХНЕУ, 2006. — 200 с.
2. Баймуратов М.А., Делинский А.А. Международно- правовые аспекты становления и развития европейской системы безопасности на пороге XXI века. — Одесса: Юридическая литература, 2004. — 182 с.
3. Дмитрієв А.І., Муравйов В.І. Міжнародне публічне право: Навч. посіб. / Київський ун-т права; Інститут міжнародних відносин Київського національного ун-ту ім. Тараса Шевченка / Ю.С. Шемшученко (відп.ред.), Л.В. Губерський (відп.ред.). — Стереотип. вид. — К.: Юрінком Інтер, 2011. — 638с.
4. Кучик О.С., Суховолець І.Р., Сельмах А.Б., Литвин Г., Тюшка А. Міжнародні організації / Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. Факультет міжнародних відносин / О.С. Кучик (ред.). — 2-е вид., переробл. і доп. — к.: Знання, 2007. — 749 с.
5. Мокій А.І., Яхно Т.П., Бабець І.Г. Міжнародні організації: Навч.-метод, посіб. для самост. вивч. дисципліни / Укоопспілка; Львівська комерційна академія — Л.: Видавництво Львівської комерційної академії, 2006. — 208 с.
6. Федонюк С.В. НАТО: історія, структура, діяльність, перспективи: Навч. посібник / С.В. Федонюк, В.Й. Лажнік, А.А. Моренчук, Н.І. Романюк. — Луцьк: Венса, 2008. — 258 с.
7. Офіційний сайт *Amnesty International Ukraine*. — Електронний ресурс. — [Режим доступу]: <http://amnesty.org.ua/>